

Hon vågar att komma nära med hjälp av kameran. Nu möter du henne en gång i månaden i NWT:s Helg. Filmaren Sara Broos hittar inspiration i Berlin men hjärtat och livet finns i Fryksdalen.

Om att alla är många

Jag åker till Holland. Minns hur hemma jag kände mig som barn, när vi åkte dit för att hälsa på farmor och farfar och resten av släkten. I Holland pratade folk med varandra, konduktören visslade och man blev hembjuden till folk man inte kände. Jag förändrades, kände mig lite friare och inte lika blyg som här hemma.

Min pappa som är uppväxt i Eindhoven i södra Holland träffade nyligen en gammal holländsk flickvän. Han hade inte sett henne på femtio år och tänkte att det var tur att förhållandet tog slut, vilket jag naturligtvis också är tacksam för. Hon som var så rolig och fri hade blivit tråkig och stel gift sig med en riktig träkmåns som inte var intresserad av nånting annat än sig själv. Men kanske hade hon blivit en annan om hon fortfarande varit ihop med min pappa, lite friare kanske. Vem vet.

Jag äter lunch med en skådespelare, en författare och en elektriker i Amsterdam. Författaren berättar att hon allt oftare ju äldre hon blir funderar över alla olika slags liv hon hade kunnat leva. ”Jag har levt mitt liv med samma man i trettio år. Jag älskar honom, men vi har liksom växt fast i varandra. Vi tycker samma saker, gör allt tillsammans. Pratar likadant. Ibland längtar jag bara efter att få tänka mina egna tankar och fundera över vad jag själv vill utan att hela tiden ta hänsyn”. Hon säger att hon funderar över vem hon hade blivit utan honom. En annan

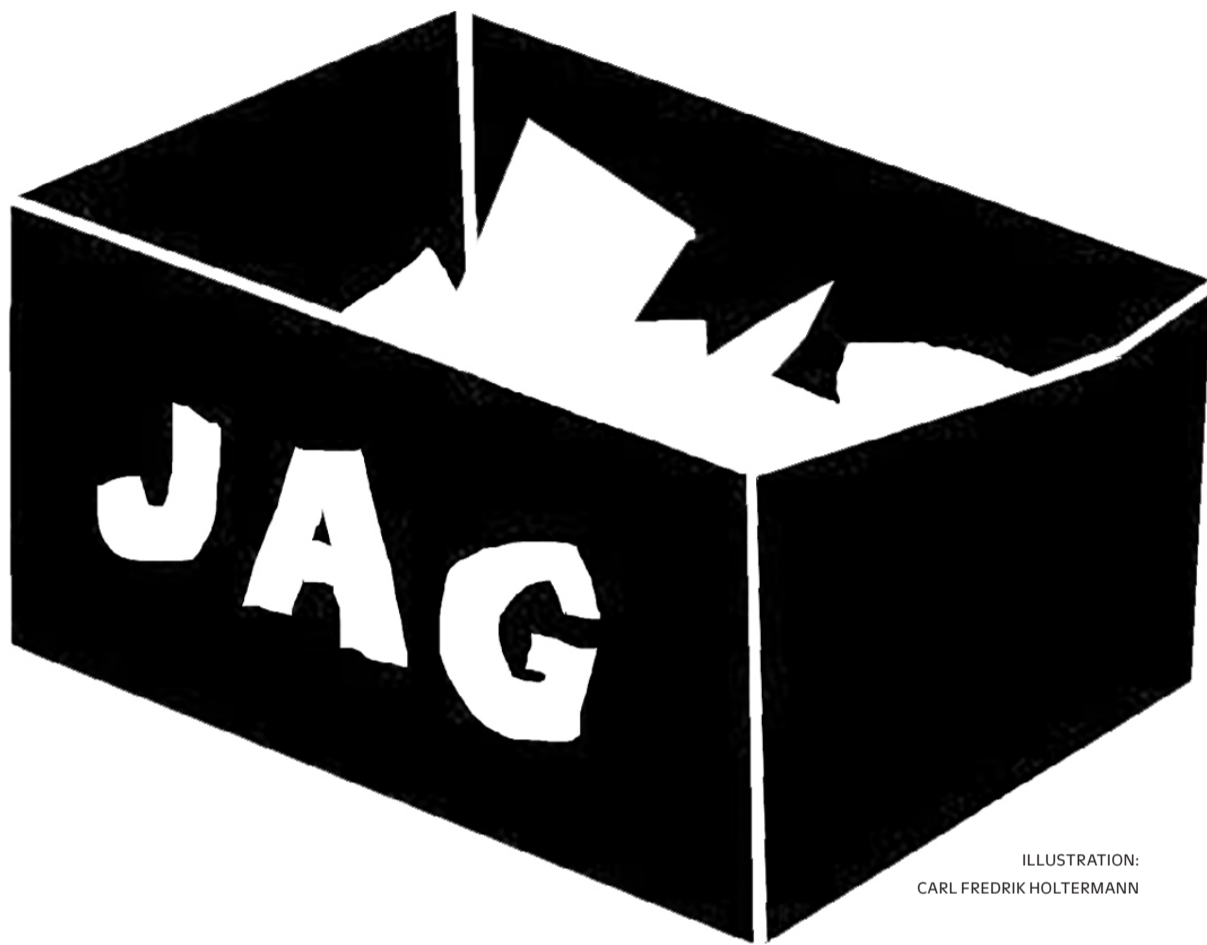

ILLUSTRATION:
CARL FREDRIK HOLTERMANN

”Pessoa menade att genom att vara anonym kunde han i stället fantisera om olika slags liv”, skriver krönikören.

version av mig själv, kanske inte bättre men kanske inte heller sämre. Bara annorlunda.

Skådespelaren säger att hon valt sitt yrke av just den anledningen; att få vara någon annan, leva ut olika sidor hos sig själv och komma närmare sig själv just genom att bli någon annan.

Jag kommer att tänka på Anna Odells nya film X&Y där hon och Mikael Persbrandt leker med sina identiteter, bilden utåt; mediebild och den privata. Men också med alla de många andra olika sidor, möjligheter och roller som finns.

Elektrikern som jag känt hela livet berättar för första gången att han skrivit poesi under många år men aldrig visar för någon.

Jag frågar om han känner till den portugisiska poeten Pessoa som jag själv precis upptäckt. Han levde i Lissabon, jobbade på kontor men skrev hela livet och alltid under olika pseudonym, varav vissa var fiskare eller bönder. Det blev nära hundra olika författarjag, egenuppfunna poeter med ett eget språk och moral.

Pessoa dog 1935 bara 47 år gammal och publicerade nästan ingenting under sin levnad. Efter hans död hittades över 25 000 opublicerade dokument. Han blev långt efter

sin bortgång hyllad som en av 1900-talets främsta diktare.

Pessoa menade att genom att vara anonym kunde han i stället fantisera om olika slags liv.

Det fanns en frihet i det, att inte definiera sig själv och att kunna drömma om att vara vem som helst.

Om man redan är kung kan man inte drömma om att bli kung. Han beskrev hur han knappt reste nånstans men ändå upplevde hela världen på sina dagliga spår-vagnsturer genom Lissabon. Han kunde beskriva människans komplexitet, det myller av möjligheter och omöjligheter som ryms inom oss. Att var och en av oss är många. Och att vi kan och bör lära oss något av alla människor. I ”Orons bok” skriver han genom en fiktiv berättare:

”Jag skulle vilja fly, fly från det som är mitt, fly från det som jag älskar.

Jag skulle vilja ge mig iväg, inte till ett fjärran land eller till de stora öarna längst i söder, utan till en plats, vilken som helst - by eller ödemark - vars mest utmärkande drag är att den inte är den här platsen”.

Gunnar Ekelöf skriver i Verklighetsflykt om hur han dagdrömmer. Hur fantasin ibland känns mer verklig än det som är omkring honom.

Jack Nicholsonns karaktär i filmen Five Easy Pieces (från 1971) känner sig inte hemma nånstans

och har klippt alla band till sin familj. Flyttat långt bort från det kyligt intellektuella kärlekslösa hem han kommer från.

För att bli fri och bryta alla band med det han kommer ifrån och föraktar gör han en klassresa neråt. Flyttar in med en blond servitris i en trailerpark och tar jobb på en oljerigg. Men han har ingen respekt för någon eller något, allra minst för sig själv. Till slut vet han bara vad han avskyr och vem han inte vill vara.

Får besked av en vän att han diagnosticerats med cancer. Metastaserna har spridit sig till stora delar av kroppen. Tiden är troligen utmätt. Han som alltid varit den sprudlande friska, starka, blir nu tvungen att gå in i en annan roll. Som ofrivilligt även blir en del av honom.

Det är allhelgona nu, en helg då vi bör tända ljus och minnas våra döda. Och kanske också påminnas om att det enda vi vet är att vi också ska dö en dag. Att det inte är en självklarhet att vi är vid liv. Och att om vi lever ett liv vi inte vill leva eller spelar en roll vi inte står ut med, så går det ibland att hitta en annan version. Kanske bor det någon inom oss som vi inte ens själva vet om.

Sara Broos
sara.broos@nwt.se

